

Навчальне видання

МЕЛЬНИЧЕНКО Олександр Анатолійович

**СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ**

*Методичні вказівки та завдання
для самостійної роботи слухачів*

Підписано до друку 05.09.2016. Формат 60 x 84^{1/16}. Гарнітура тип Таймс.
Папір офсетний. Друк різнографія. Умов. друк. арк. 0,40. Тираж 100 прим.

Видавництво Національного університету цивільного захисту України

Національний університет цивільного захисту України

Кафедра публічного адміністрування
у сфері цивільного захисту

О. А. Мельниченко

**СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ**

*Методичні вказівки та завдання
для самостійної роботи слухачів*

Харків – 2016

Друкується за рішенням
Вченої ради факультету цивільного захисту
НУЦЗУ
Протокол від 29.08.2016 р. № 12.

Рецензент:

А. О. Дегтяр – д.держ.упр., проф., завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківської державної академії культури;

Н. Є. Муромець – д.е.н., проф., завідувач кафедри туризму Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

Мельниченко О. А.

Система державного управління та місцеве самоврядування: методичні вказівки та завдання. 2-ге вид. / О. А. Мельниченко. Харків: ФО-П Леонов Д.С., 2016. 11 с.

Методичні вказівки підготовлено та виконано в повній відповідності до програми навчальної дисципліни "Державна політика у сфері екологічної безпеки", який вивчається студентами денної та заочної форм навчання за напрямками підготовки "Публічне управління та адміністрування", "Управління у сфері цивільного захисту", "Управління у сфері пожежної безпеки".

24. Державне управління: слов.-довід. / [кол. авт.]; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. Київ: Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.

25. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування: монографія / [кол. авт.]; за заг. ред. О. Ю. Оболенського. Хмельницький: Поділля, 1999. 570 с.

26. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми: монографія / [кол. авт.]; за ред. В. М. Князева. Київ: Міленіум, 2003. 320 с.

27. Історія державного управління в Україні: навчальний посібник / В. І. Орленко. Київ, 2001. 267 с.

28. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях: монографія / [кол. авт.]; за заг. ред. Р. М. Плюща. Київ: Рідна мова, 2016. 808 с.

29. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: монографія / [кол. авт.]; за заг. ред. Р. М. Плюща. Київ: Рідна мова, 2016. 744 с.

30. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії: монографія / [кол. авт.]. Київ: Парламентське вид-во, 2007. 576 с.

31. Місцеве управління: поняття, терміни, визначення: [слов.-довід.]. 2-ге вид., доп. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. Київ: Дакор, 2004. 336 с.

Інформаційні ресурси

32. Конституція України: [із змін. та допов.] станом на груд. 2004 р. Одеса: Негоціант, 2005. 80 с.

33. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

34. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

35. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

8. Державне управління: навчальний посібник / [кол. авт.]; за заг. ред. А. Ф. Мельник. Київ: Знання-Прес, 2003. 343 с.
9. Державне управління: навчальний посібник / [кол. авт.]; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: СОМІ, 1999. 265 с.
10. Державне управління: основи теорії, історія і практика: навчальний посібник / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, М. М. Іжа, Г. І. Арабаджи; за ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. Одеса: Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2009. 394 с.
11. Державне управління: теорія і практика / [кол. авт.]; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 431 с.
12. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навчальний посібник / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний. Київ: Атіка, 2000. 304 с.
13. Муніципальний менеджмент: навчальний посібник / В. Г. Воронкова. Харків: ВД "Професіонал", 2004. 256 с.
14. Основи місцевого самоврядування: навчальний посібник / [кол. авт.]; за ред. В. М. Олуйка. Хмельницький: Вид-во ЦППК, 2008. 730 с.
15. Основи управління в органах і підрозділах МНС України: навчальний посібник / [кол. авт.]; за ред. В. П. Садкового. Харків: Вид-во УЦЗУ, КП "Міська друкарня", 2009. 370 с.
16. Основы теории государственного управления: учебное пособие / Ф. И. Шамхалов. Москва: Экономика, 2003. 517 с.
17. Теория государственного управления: курс лекций. 2-е изд., доп. / Г. В. Атаманчук. Москва: Омега-Л., 2004. 584 с.
18. Теорія і історія державного управління: навчальний посібник / [кол. авт.]. Харків: ВД "Професіонал", 2008. 288 с.
19. Теорія і історія державного управління: навчальний посібник / Г. С. Одінцева, Н. М. Мельтюхова. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2004. 136 с.

Допоміжна

20. Адміністративне право України: підручник / [кол. авт.]; за ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2001. 528 с.
21. Державне регулювання економіки: навчальний посібник / [кол. авт.]. Вид. 2-ге, допрац. і доп. Київ: Вид-во КНЕУ, 2005. 440 с.
22. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. 4-те вид., випр. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. Київ: Знання, 2004. 213 с.
23. Державне регулювання економіки: підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. Київ: Знання, 2008. 398 с.

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Навчальна дисципліна "Система державного управління та місцевого самоврядування" належить до нормативних дисциплін у системі підготовки магістрів напрямом підготовки "Публічне управління та адміністрування", "Управління у сфері цивільного захисту", "Управління у сфері пожежної безпеки".

Мета: формування у слухачів системи спеціальних знань про функціонування органів державного управління та органів місцевого самоврядування, а також їх вплив на суспільні процеси.

Завдання:

- одержати знання з теорії державної влади та специфіки її впливу на розвиток національної економіки;
- навчитися визначати основні напрями розвитку національної економіки та визначати роль держави у цьому процесі;
- здобути навички стосовно вдосконалення державного регулювання суспільних процесів тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні засади управління;
- специфіку ринкових механізмів і механізмів державного управління;
- особливості органів державної влади;
- порядок розподілу повноважень між органами державного управління та органами місцевого самоврядування;
- основні засади кадрової політики;
- особливості державного регулювання суспільних процесів;
- передовий світовий та вітчизняний досвід державного регулювання суспільних процесів;
- особливості державного управління цивільним захистом населення і територій;

вміти:

- обрати органи державної влади, спроможні вирішити нагальні проблеми;
- оптимально поєднати вплив ринкових механізмів і механізмів державного управління;

- здійснити аналіз організації роботи в органах державної влади;
- оцінювати результати державного регулювання суспільних процесів;
- обирати механізми державного управління, застосування яких здатне забезпечити максимальний результат в економічній та соціальній сфері;
- організувати діяльність, спрямовану на попередження та ліквідацію надзвичайних ситуацій;
- створити передумови для подальшого забезпечення захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій;

володіти навичками:

- швидкого та професійного реагування на суспільні зміни (передусім, на надзвичайні ситуації);
- прийняття управлінських рішень.

Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточний – усні та письмові опитування впродовж семінарських занять, репрезентація результатів роботи в малих групах (≤ 35 балів);
- додатковий – написання і захист творчої роботи (≤ 30 балів);
- кінцевий – модульний контроль (≤ 35 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна шкала	Шкала ECTS	Рейтингова оцінка, бали
5 – відмінно	A – відмінно	90 – 100
4 – добре	B – дуже добре	84 – 89
	C – добре	75 – 83
3 – задовільно	D – задовільно	68 – 74
	E – достатньо	60 – 67
2 – незадовільно	FX – незадовільно (можливість повторного складання)	35 – 59
не допущений	F – незадовільно (потрібне повторне вивчення навчальної дисципліни)	1 – 34

42. Державна підтримка розвитку окремих галузей та сфер діяльності національної економіки.

43. Державна підтримка техніко-технологічного переозброєння окремих галузей та сфер діяльності національної економіки.

44. Державна політика щодо детінізації економіки.

45. Державна політика щодо протидії корупції.

46. Державна політика щодо протидії рейдерству.

47. Державна політика щодо підвищення рівня добробуту населення.

48. Демографічна політика держави.

49. Соціальна політика держави.

50. Державне управління економічною безпекою.

51. Монетарна політика держави.

52. Фіскальна політика держави.

53. Торговельна політика держави.

54. Екологічна політика держави.

55. Державне реагування на надзвичайні ситуації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова:

1. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы): учебное пособие / Г. В. Атаманчук. Москва: Экономика, 2000. 302 с.
2. Государственное управление экономическими и социальными процессами: учебное пособие / Б. А. Райсберг. Москва: ИНФРА-М, 2005. 384 с.
3. Государственное управление: основы теории и организации: учебник / под ред. В. А. Козбаненко. Москва: Статут, 2000. – 912 с.
4. Державне управління / Б. Гурне; [пер. з франц. В. Шовкун]. Київ: Основи, 1993. 165 с.
5. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: навчальний посібник / [кол. авт.]; за ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. Львів: Львівська політехніка, 2002. 352 с.
6. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: навчальний посібник / [кол. авт.]. Київ: Вид-во УАДУ, 2002. 164 с.
7. Державне управління і менеджмент: навч. посіб. у табл. і схем. / [кол. авт.]; за заг. ред. Г. С. Одінцової. Харків: Вид-во ХарPI УАДУ, 2002. 492 с.

13. Організаційні методи управління.
14. Соціально-психологічні методи управління.
15. Оптимізація взаємовпливу ринкових механізмів і механізмів державного управління.
16. Оцінювання результатів регуляторного впливу держави в економічній та соціальній сфері.
17. Оцінювання наслідків надзвичайних ситуацій.
18. Кадрове забезпечення
19. Професійна кар'єра на державній службі.
20. Державна влада: форми, структура, специфіка
21. Президент України.
22. Адміністрація Президента України.
23. Рада Національної безпеки та оборони України.
24. Порядок розподілу повноважень між органами виконавчої влади.
25. Кабінет Міністрів України.
26. Міністерство внутрішніх справ України.
27. Міністерство екології та природних ресурсів України.
28. Міністерство інфраструктури України.
29. Міністерство оборони України.
30. Центральні органи виконавчої влади України.
31. Державна служба України з надзвичайних ситуацій.
32. Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України.
33. Державна інспекція України з безпеки на транспорті.
34. Місцеві державні адміністрації.
35. Верховна Рада України.
36. Судова система України.
37. Взаємодія між органами державного управління та органами місцевого самоврядування.
38. Шляхи підвищення результативності діяльності органів державної влади.
39. Державна структурна політика.
40. Державна підтримка розвитку територій.
41. Державна політика щодо покращання інвестиційного клімату.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

- 1.1. Управління: сутність, види, елементи, етапи
- 1.2. Специфіка механізмів регуляторного впливу
- 1.3. Оцінювання державного регулювання суспільних процесів.

Тема 2. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

- 2.1. Державна влада: форми, структура, специфіка.
- 2.2. Інститут Президента України.
- 2.3. Кабінет Міністрів України.
- 2.4. Центральні органи виконавчої влади України.
- 2.5. Місцеві державні адміністрації.
- 2.6. Верховна Рада України.
- 2.7. Судова система.

Тема 3. ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

- 3.1. Територіальна організація публічної влади в Україні.
- 3.2. Обласні та районні ради.
- 3.3. Міські, сільські та селищні ради.

Тема 4. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

- 4.1. Організація роботи в органах державної влади.
- 4.2. Фінансування діяльності органів державної влади.
- 4.3. Кадрова політика на державній службі.
- 4.4. Відповідальність посадовців органів державної влади.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи слухача навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням підсумкового екзамену чи заліку.

Мета ІНДЗ – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура ІНДЗ:

- вступ – зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування, виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- вказуються і коротко характеризуються методи роботи при виконанні практичних, розрахункових та інших видів робіт;
- основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;
- висновки;
- список використаних джерел.

Етапи виконання ІНДЗ:

1. Вибір об'єкта дослідження.
2. Постановка задачі дослідження.
3. Опис та оцінка досягнутих результатів.
4. Оцінка значущості параметрів та їх взаємозв'язку.
5. Вибір джерел інформації та організація роботи з ними.
6. Збір й аналіз інформації.
7. Оформлення творчої роботи.

Вимоги до оформлення творчої роботи

Текст творчої роботи потрібно друкувати або писати з одного боку паперу білого аркуша формату А4 (210 x 297 мм), додержуючись таких розмірів берегів: верхній та нижній – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 10 мм. На одній сторінці повинно бути 30 рядків тексту. Шрифт Times New Roman, кегль 14, з відстанню між рядками 24 пункти. Усі сторінки (починаючи зі вступу) нумеруються послідовно арабськими цифрами. Список використаних джерел подається в алфавітному порядку. Посилання на бібліографію позначаються відповідними цифрами у квадратних дужках.

Порядок подання та захист ІНДЗ:

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 10 арк.).
2. ІНДЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до заліку.
3. Захист ІНДЗ відбувається на одному із семінарських занять, де студент репрезентує основні результати дослідження (до 5 хв.) та відповідає на питання за даною проблематикою.
4. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом іспитової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Тематика ІНДЗ:

1. Сучасні аспекти самоменеджменту.
2. Проблеми міжособового управління.
3. Порівняння корпоративного та державного управління.
4. Мотиваційна складова прийняття управлінських рішень.
5. Ресурсне забезпечення прийняття управлінських рішень.
6. Правове забезпечення прийняття управлінських рішень.
7. Організаційно-методичне забезпечення прийняття управлінських рішень.
8. Специфіка суб'єкт-суб'єктних і суб'єкт-об'єктних відносин.
9. Функції управління.
10. Адміністративні методи управління.
11. Економічні методи управління.
12. Нормативно-правові методи управління.